

achtergrond

In Het Noordbrabants Museum kunt u sinds 21 september de tentoonstelling *Van Goghs intimi. Vrienden, familie, modellen* bezoeken. U kunt kennismaken met de belangrijkste personen in het leven van Vincent van Gogh (1853-1890). Wat kunt u verwachten? Conservator Helewise Berger licht een tipje van de sluier op.

tekst Weija Steffens | beeld Arnold Reyneveld

DE VRIENDEN VAN VAN GOGH

Waarom wilde Het Noordbrabants Museum juist deze tentoonstelling organiseren?

‘Van Gogh, geboren en getogen Brabander, speelt een belangrijke rol in ons museum. We hebben een aantal werken van Van Gogh in eigen bezit en in bruikleen van andere instellingen en particulieren. We wilden met een uitgebreide tentoonstelling de bezoekers een nog beter beeld geven van de mens achter de schilder Van Gogh.’

Hoe komt zo'n tentoonstelling tot stand?

‘Er is contact gezocht met Sjraar van Heugten. Hij is het voormalig hoofd Collecties van het Van Gogh Museum en expert op het gebied van Van Gogh. Als gastconservator heeft Sjraar het onderwerp de intimi van Van Gogh verder uitgewerkt tot een concept. Hij heeft in kaart gebracht welke personen belangrijk waren voor Vincent van Gogh en op welke momenten, en hoe dat te zien is in zijn werk. Vervolgens heeft hij een lijst van werken samengesteld - schilderijen, tekeningen, brieven en andere documenten. Die hebben wij aangevraagd bij musea, instellingen en particulieren. Al met al zijn we ruim vier jaar bezig geweest om deze tentoonstelling samen te stellen.’

Wat maakt Van Gogh voor u persoonlijk zo'n intrigerende man?

‘Zijn werk en artistieke zoektocht vind ik fascinerend. En hij was absoluut eigenzinnig en zeker niet de makkelijkste! Vincent had intellectuele trekjes: hij las veel, observeerde zijn omgeving en had een duidelijke mening. Tegelijkertijd had

hij innige vriendschappen en gaf om de mensen om zich heen. Dat maakt hem voor mij een zeer interessant figuur.’

Wat maakt deze tentoonstelling bijzonder?

‘De mens achter de kunstenaar wordt goed belicht. Voor het eerst wordt een expositie gewijd aan de intimi die voor Van Gogh belangrijk waren. Daarmee doorbreken we het onjuiste beeld dat Van Gogh een eenzame lastpak was wiens werk niet gewaardeerd werd. Hij onderhield juist warme en vaak langdurige vriendschappen en relaties. Veel daarvan komen aan bod bij deze tentoonstelling.’

Wie was de belangrijkste persoon in zijn leven?

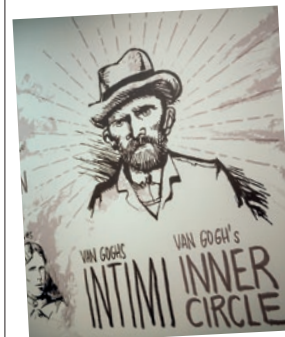
‘Zijn jongere broer, Theo. Uit de bewaarde briefwisseling weten we veel over hun zeer hechte band. Theo was zijn vertrouweling. Hij bemiddelde bij familieproblemen, ondersteunde Vincent financieel en hij opperde het idee dat zijn broer kunstenaar kon worden. Ook woonden ze twee jaar samen in Parijs. In 1890 stierf Vincent in het bijzijn van Theo. Hun band geven we weer door twee kleine portretjes van hen, die Van Gogh schilderde toen ze samenwoonden in Parijs.’

Hoe was de band met zijn vader?

‘Vincent is geboren als oudste van zes kinderen in een respectabel domineesgezin. Met zijn ouders had hij een complexe band. Van Gogh was natuurlijk een excentriek figuur en had een uitgesproken mening. Zo vond hij dat zijn ouders verouderde gedachten hadden over religie, het leven en de wereld. Dat zorgde thuis regelmatig voor discussie. Desondanks steunden ze hun zoon onvoorwaardelijk en lieten ze hem vrij in de keuzes die hij maakte. In 1885 overleed Van Goghs vader totaal onverwacht. Een halfjaar na zijn dood schilderde

WAAR EN WANNEER

De tentoonstelling *Van Goghs Intimi. Vrienden, familie, modellen* is tot en met 12 januari 2020 te bezoeken bij Het Noordbrabants Museum in 's-Hertogenbosch. Kijk voor meer informatie op www.hetnoordbrabantsmuseum.nl

WIE IS HELEWISE BERGER

Helewise Berger (34) is sinds 2016 conservator negentiende- en begin twintigste-eeuwse kunst bij Het Noordbrabants Museum in 's-Hertogenbosch. Haar liefde voor Van Gogh ontstond tijdens haar studie Kunstgeschiedenis in Utrecht. Ze liep stage bij het Van Gogh Museum en ging daar na haar studie aan de slag als junior onderzoeker. Ook werkte ze bij het Kröller-Müller Museum en de Rijksakademie van Beeldende Kunsten, voordat ze aan de slag ging bij Het Noordbrabants Museum.

Vincent een stilleven dat hun relatie treffend weergeeft. Op het schilderij is een Bijbel van zijn vader afgebeeld, met op de voorgrond de naturalistische roman *La joie de vivre* van de Franse schrijver Émile Zola, die symbool staat voor het moderne. Die boeken weerspiegelen prachtig de tegenstelling in gedachtegoed van vader en zoon. Naast het stilleven tonen wij ook de Bijbel die geschilderd is.'

Wie heeft nog meer veel betekend voor Van Gogh?

'Onder andere Herman Tersteeg. Hij was Van Goghs chef bij de internationale kunsthandel Goupil. In 1869, na zijn schooltijd, verhuisde Van Gogh naar Den Haag en kreeg daar via zijn oom Cent een baantje als jongste bediende. Hij was toen zestien jaar. Met Herman klikte het heel goed, want ze deelden de liefde voor kunst en literatuur. Van Gogh had een goede band met de familie Tersteeg. Hij was dol op hun dochttertje Betsy en maakte regelmatig schetsjes voor haar. Tekeningetjes van landelijke en huiselijke tafereeltjes, maar ook van insecten en diertjes. Die originele schetsboekjes tonen wij. Een primeur: ze zijn nog nooit eerder tentoongesteld!'

Had Van Gogh ook amoureuze verhoudingen?

'Absoluut! Hij heeft verschillende liefdes gehad. Zo heeft hij een relatie gehad met Sien Hoornik. Haar leerde hij kennen in 1882 in Den Haag. Zij had al een dochter en was op dat moment zwanger van haar tweede kindje. Met haar twee kinderen trok zij bij Van Gogh in en ruim een jaar hebben ze met z'n vieren samengewoond. Veel mensen weten dit niet. Sien heeft vaak model gestaan voor Van Gogh. Hij heeft haar en de kinderen meerdere keren geportretteerd of in een huiselijke scène getekend. Ook die werken stellen wij tentoon.'

Bent u nog verrast door deze tentoonstelling?

'Ik realiseer me nu nog meer hoe dol Van Gogh was op kinderen. Dat blijkt uit de tentoongestelde portretten die hij maakte van baby's en kinderen. Het doek De Wiegster is een eerbetoon aan het moederschap. Hij wilde graag een eigen gezin stichten, maar daar is het nooit van gekomen. Het is mooi dat deze tentoonstelling het persoonlijke leven van Van Gogh zo helder in kaart brengt. Ik denk dat veel bezoekers verrast zullen zijn over zijn warme kant en het heersende beeld over hem zullen bijstellen.' ■

Speciaal voor KBO-leden: Van Gogh-arrangement

13.30 uur: aankomst met koffie/thee

14.00 uur: inleiding op de tentoonstelling door een Van Gogh-kenner. Tijdens deze inleiding worden enkele relaties van Van Gogh kort besproken, zodat het verhaal bij de kunstwerken en voorwerpen die u in de tentoonstelling zult zien, tot leven komt.

14.30 uur: bezoek aan de tentoonstelling *Van Goghs intimi* op eigen gelegenheid.

Datum: zaterdag 16 november 2019.

Locatie: Het Noordbrabants Museum, Verwersstraat 41, 's-Hertogenbosch.

Prijs zonder Museumkaart: € 18,- p.p.

Prijs met Museumkaart: € 5,25 p.p.

Vergeet niet uw Museumkaart mee te nemen bij uw bezoek.

Tickets voor dit arrangement zijn uitsluitend online te koop via

www.hnbn.nl/kbobrabant

Ticketverkoop sluit op maandag 11 november 2019. Let op, er is een beperkt aantal plaatsen beschikbaar, vol is vol.